

E-brošura

KOMPETITIVNI
ZNANSTVENI
PROJEKTI
FILOZOFSKOG
FAKULTETA U
OSIJEKU

Sadržaj

Uvodna riječ dekana	3
1. Primjeri projekata koje financira Hrvatska zaklada za znanost	6
2 2. Primjer Erasmus+ projekta	14
3. Projekti financirani iz Fonda za znanstveni rad Filozofskog fakulteta u Osijeku	18
4. Iskustvo nastavnice u provedenim nacionalnim i međunarodnim projektima	32

Uvodna riječ dekana

Filozofski fakultet u Osijeku ponosi se dužom tradicijom nastavnog i znanstvenog rada. Naši znanstvenici streme najvišim etičkim standardima znanstvenog rada i prate tijekove suvremenih istraživanja. Iako zastupaju različita područja i polja znanosti, imaju zajedničke temeljne ciljeve:

1. preispitivati postojeće tradicije i afirmirati nove znanstvene spoznaje u društvenim, humanističkim i interdisciplinarnim znanostima
2. sagledati iz različitih vremenskih i geografskih perspektiva odnose regionalnog, nacionalnog i međunarodnog idejnog, društvenog, jezičnog, književnog, kulturnog, filozofskog, pedagoškog, umjetničkog i povijesnog nasljeđa
3. ispitati uzročno-posljedične veze aktualnih problema i (gdje je prikladno) odgovarati na aktualne pojave i probleme sremenog društva
4. primjeniti nove znanstvene pristupe i suvremene znanstvenoistraživačke alate sukladno razvoju specifičnoga znanstvenog polja, područja i grane.

Detaljnije teme i pravci istraživanja po pojedinim ustrojbenim jedinicama naznačeni su u **Strateškom programu znanstvenih istraživanja za razdoblje od 2023. do 2027. godine** koji je vodilja u postizanju i zajedničkih i individualnih ciljeva. Velik udio u ostvarivanju ciljeva čine projektne aktivnosti financirane iz različitih izvora. Natječaji za financiranje projekata shvaćaju se pritom kao prilika za inicijaciju određene teme ili znanstvenog pitanja u status društvene relevantnosti. Digitalni **arhiv** Fakulteta pohranjuje podatke o brojnim projektima koji su u tom smislu oplemenili znanstveni rad Fakulteta i kojima su zaposlenici bili nositelji projekta ili projektni partneri.

Znanstveni portal, s druge strane, daje detaljan uvid u aktualne kompetitivne projekte kojima su nositelji zaposlenici Fakulteta. Riječ je u prvom redu o projektima Hrvatske zaklade za znanost i Erasmus+ projekti. Od 2021. godine redovito se raspisuju i interni natječaji Fakulteta za financiranje dva iznimna znanstvena projekta. **Od 2022. godine** ti su projekti otvoreni za prijavitelje iz redova suradničkih radnih mjesta, čime se *mladim* znanstvenicima omogućuje stjecanje prvih iskustava u projektnoj prijavi i organizaciji projekata.

Aktualni projekti	▼
Aktivnosti i natječaji	▼
Dokumenti	▼
FUZ&JA	▼
Časopisi	▼
Centri	▼
Nagradaeni znanstvenici	▼
Baze podataka i mreže	▼
Arhiva	▼

Aktualni međunarodni i domaći projekti

Znanstveni i stručni projekti u provedbi (FFOS nositelj)

HRZZ	SURFPRIMA	Branko Bognar
HRZZ	ASKINS21	Sonja Novak
HRZZ	INTERVAKC	Željko Pavić
ERASMUS+	DECRISS	Boris Bosančić
FFOS	Izgradnja demenciji prijateljskih narodnih knjižnica	Sanjica Faletar Tanacković
FFOS	Filozofija na razmeđu srednjoeuropske i mediteranske tradicije	Pavao Žitko
FFOS	Društva i bolesti	Luka Pejić
FFOS	Govor <i>Erit tibi gloria</i> (1924) Ivana Stojkovića	Demian Papo

Znanstveni portal Filozofskog fakulteta u Osijeku

4

Svakako je potrebno spomenuti i opsežan popis projekata na kojima zaposlenici Fakulteta sudjeluju kao partneri i suradnici, a finančiraju se iz sredstava programa Erasmus+, Hrvatske zaklade za znanost, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Europskog socijalnog fonda, COST mreže i drugih nacionalnih, međunarodnih i europskih izvora.

S ciljem intenziviranja budućih projektnih aktivnosti i prijava na projektne natječaje od 2022. godine djeluje **Savjetodavni tim** za prijavu projekata koji djelatnike savjetuje u procesu pripreme, pisanja i prijave projekata.

Čine ga iskusni stručni suradnik za projekte i EU projekte Bruno Eržić, dipl. oec. te dvije znanstvenice s iskustvom vodenja projekata i vrednovanja projektnih prijava, prof. dr. sc. Silvija Ručević i doc. dr. sc. Sonja Novak.

Drugi je vid poticanja projektnog rada stvaranje preduvjjeta za umrežavanje znanstvenika i stjecanje iskustva organiziranja zajedničkoga znanstvenog rada. Praćenje i potpora istraživačkih planova fakultetskih centara za istraživanje i suradnju omogućuju postizanje i održavanje pozitivnog okružja za razvoj projektnih ideja te osnaživanje timskog rada

potrebnog za postizanje projektnih uspjeha. Kako bi se zaposlenici na suradničkim i znanstveno-nastavnim radnim mjestima mogli posvetiti projektnom radu, omogućili smo fleksibilnu raspodjelu radnog vremena za sve zaposlenike, koji su za svoj znanstveni rad priskrbili sredstva iz drugih izvora preko projektnih natječaja i COST mreže suradnje.

Osobito smo ponosni na promoviranje znanstvenog rada među studentima. **Pravila o radu studenata istraživača** omogućuju voditeljima kompetitivnih projekata i projekata centara uključivanje studenata u projekt i financiranje rada studenta istraživača na odborenom projektu. Vrijedno istraživačko iskušto obogatit će doživljaj studiranja i proširiti opseg stečenih kompetencija na studiju.

Ova e-brošura daje mali, ali konkretan uvid u bogat znanstveni rad Fakulteta koji je u natjecajnim postupcima prepoznat kao konkurentan i atraktivan. Nadamo se da će motivirati i one koji se još nisu odvažili na sudjelovanje u projektnom radu da se u istom okušaju te dodatno ohrabriti prijavitelje da ustraju u ponovljenim prijavama dok ne ispune ciljeve koje su si postavili. Kako i u svakom pothvatu, tako i u projektnom, nagraduje se upornost, kontinuirani razvoj postojećih i novih vještina, kao i pozitivan stav prema suradnji i upoznavanju novih načina rada. Sve te vještine ključne su za rad i razvoj karijere na Filozofskom fakultetu u Osijeku.

Osijek, 1. veljače 2023. godine

prof. dr. sc. Ivan Trojan

1. Primjeri projekata koje financira Hrvatska zaklada za znanost

STRUČNO USAVRŠAVANJE UČITELJA U FUNKCIJI UNAPREĐENJA REZULTATA UČENJA UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE U PRIRODOSLOVNOM I MATEMATIČKOM PODRUČJU (SURFPRIMA)

Nositelj projekta:

Filozofski fakultet u Osijeku

Voditelj projekta:

prof. dr. sc. Branko Bognar

6

Vrijednost projekta:

614.479,00 kuna

Razdoblje trajanja provedbe projekta:

1. 12. 2018. – 31. 8. 2023.

Izvor financiranja:

Hrvatska zaklada za znanost; Istraživački projekt IP-2018-01-8363

Prema rezultatima međunarodnog ispitivanja znanja i vještina petnaestogodišnjih učenika PISA, hrvatski učenici postižu niže rezultate od prosjeka u području čitalačke, prirodoslovne i matematičke pismenosti. Takvi

rezultati mogu se promijeniti unaprjeđenjem metodičkih kompetencija učitelja. Kompetencije učitelja ne mogu se razviti slučajno, već se to može postići u strukturiranim obrazovnim uvjetima. No programi stručnog usavršavanja koji se ostvaruju kao dio cjelivotnog učenja učitelja nisu uvijek organizirani tako da dovode do pozitivnih promjena u nastavi koje mogu unaprijediti učenička postignuća. Iako međunarodna iskustva drugih istraživača mogu poslužiti kao vodič prilikom osmišljavanja vlastitoga programa stručnog usavršavanja, nije moguće preuzeti gotova rješenja i primjeniti ih u našem obrazovnom sustavu. Stoga je istraživački tim pod vodstvom prof. dr. sc. Branka Bognara započeo projekt Stručno usavršavanje učitelja u funkciji unapređenja rezultata učenja učenika osnovne škole u prirodoslovnom i ma-

tematičkom području (SURFPRIMA). Istraživački tim okuplja znanstvenike i stručnjake s Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Osijeku, Odjela za matematiku, Odjela za biologiju, Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, Agencije za odgoj i obrazovanje, Učiteljskog fakulteta u Zagrebu i Sveučilišta u Slavonskom Brodu te učitelje matematike i biologije. Pritom je određen zajednički cilj – osmisлити kvalitetan model stručnog usavršavanja učitelja matematike i biologije koji može doprinijeti boljim rezultatima učenja učenika.

Projekt je podijeljen na četiri faze. U prvoj smo fazi na temelju sustavnih pregleda relevantnih istraživanja utvrdili značajke kvalitetnog i učinkovitog stručnog usavršavanja i prema njima osmislili program stručnog usavršavanja učitelja biologije i matematike uskladen s hrvatskim odgojno-obrazovnim sustavom. U drugoj, trenutačnoj, fazi ostvarujemo i unaprjeđujemo osmišljeni model stručnog usavršavanja učitelja putem akcijskog istraživanja u kojem sudjeluju učitelji biologije i matematike te članovi istraživačkog tima. U trećoj fazi planiramo ispitati učinkovitost našeg modela stručnog usavršavanja učitelja s obzirom na učeničke rezultate iz biologije i matematike, a u četvrtoj ćemo fazi na temelju rezultata akcijskih i ekspe-

rimentalnih istraživanja predložiti učinkovit model stručnog usavršavanja koji bi se mogao nastaviti razvijati u hrvatskom obrazovnom sustavu.

Učenje učitelja u trenutačnom, akcijskom dijelu projekta inicijalno se trebalo odvijati u okviru zajednica učenja na Filozofskom fakultetu u Osijeku i u školama učitelja suistraživača. No zbog pandemije, sve su aktivnosti učenja učitelja i istraživačkog tima preseljene u online sferu. Nakon snimanja nastave učitelja suistraživača montirane snimke postavljaju se na YouTube i na sustav Moodle. Refleksiju o nastavi na početku rasprave započinju učitelji čiji je sat sniman, a potom im se u analizi pridružuju ostali članovi istraživačkog tima i drugi učitelji suistraživači iz zajednice učenja. Pritom je naglasak na davanju pozitivnih i korektivnih povratnih informacija o nastavi kako bi učitelji na temelju njih mogli unaprijediti svoju praksu. Učiteljima u učenju pomažu članovi istraživačkog tima koji daju prijedloge kako posješiti empirijski potvrđene značajke kvalitetne nastave matematike ili biologije. Između snimanja nastave ostvaruju se redoviti susreti zajednica učenja putem online aplikacije Zoom. Na taj način učitelji sudjeluju u teorijskim i praktičnim radionicama o značajkama kvalitetne i učinkovite nastave

matematike i biologije koji su ilustrirani videoprimerima njihove nastave. Online učenje učitelja pokazalo se kao odgovarajuća mogućnost za vremenski i prostorno fleksibilno učenje. Ovo vrijeme nesigurnosti i krize prepoznali smo kao izazov na koji možemo odgovoriti provedbom akcijskih istraživanja upravo zato što je njihova temeljna postavka kreativno rješavanje neplaniranih problema

i unaprjeđenje postojeće prakse. Bez obzira na situaciju koja je ograničena epidemiološkim mjerama, smatramo da učitelji koji uče zajedno mogu doprinijeti kvaliteti učenja svojih učenika.

Branko Bognar

(Revidirana verzija teksta objavljenog na 4. stranici Sveučilišnog glasnika Glas Slavonije u petak, 21. svibnja 2021. godine.)

UIP-2020-02-3695 Analiza sustava u krizi i nove svijesti u književnosti 21. stoljeća

„[K]riza je uvijek stvar uzročnosti, neravnoteže između uzroka i posljedica, ona nalazi ili ne nalazi svoje rješenje u preinačavanju uzroka. Ali, u našem slučaju, sami uzroci postaju nečitki, ustupajući mjesto snaženju procesa u praznini. Sve dok u sustavu ima disfunkcija, oglušivanja na poznate zakonitosti funkcioniranja, ima nade za rješenje pomoću nadilaženja. Ali to rješenje nije više moguće kada sustav sam sebe nadiće, kad preskoči vlastite ciljeve te mu više nema lijeka. Nedostatak nije nikad dramatičan, fatalno je zasićenje: ono u isti mah stvara stanje teta-nije i inercije.“ (Jean Baudrillard, *Simulacija i zbilja*, 2001., str. 185)

„Krliza je uvijek ubirala svoj namet napetosti, proturječnosti, ona je prirodni pokretač naše povijesti.“ (Jean Baudrillard, *Simulacija i zbilja*, 2001., str. 254)

Osobna iskaznica projekta

Naziv: UIP-2020-02-3695 *Analiza sustava u krizi i nove svijesti u književnosti 21. stoljeća* i DOK.2021-02-5932 *Razvoj karijere mladih znanstvenika – izobrazba novih doktora znanosti*

Voditeljica projekta:

doc. dr. sc. Sonja Novak,
Filozofski fakultet Osijek

Trajanje projekta: 5 godina (1. 2. 2021. – 31. 1. 2026.) i 4 godine (4. 10. 2021. – 3. 10. 2025.)

Iznos financiranja:

1.293.341,21 HRK i cca. 630.000,00 HRK

Izvor financiranja:

Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ)

Trenutačna se situacija u društvu na svim razinama – od lokalne do globalne – može opisati kao krizna – u gospodarskom, političkom, ekološkom, energetskom, migracijskom, zdravstvenom smislu. Štoviše, s obzirom na univerzalnost krize i njezinu svevremenost u okviru povijesti ljudske vrste fenomen je to koji se u svom najširem značenju i oblicima može promatrati i kao antropološka konstanta. Osim što je javna komunikacija u službenim i neslužbenim informativnim medijima koji manje-više objektivno bilježe svakodnevnicu naše zbilje prožeta rječju „kriza“, taj fenomen naprosto izvire i iz svjetova stvorenih u okviru književnih djela: u suvremenoj se književnosti tematiziraju disfunkcionalne obitelji (uključujući brak i ljubavne veze), propituje se

funkcioniranje odnosa pojedinac – društvo, prikazuju se nedostaci političkih, odnosno društvenih sustava... Upravo uslijed navedenih zapažanja u veljači 2020. godine Hrvatskoj zakladi za znanost prijavljen je uspostavni istraživački projekt UIP-2020-02-3695 *Analiza sustava u krizi i nove svijesti u književnosti 21. stoljeća* koji je Zaklada odlučila finansijski i podržati. Provedba projekta započela je 1. veljače 2021. godine, a projektne će se aktivnosti provoditi do 31. siječnja 2026. godine, za što je Hrvatska zaklada za znanost odobrila financiranje u iznosu nešto manjem od 1.3 milijuna kuna za petogodišnje razdoblje. Dodatno je kroz program DOK-2021-02 odobren i projekt razvoja karijere mlađih znanstvenika – izobrazba novih doktora znanosti u okviru kojeg je odobreno dodatnih oko 630.000 kuna.

Projekt akronima ASKiNS21 provodi istraživačka grupa koju čine mlade znanstvenice s dviju osječkih sveučilišnih sastavnica u suradnji s mladom znanstvenicom sa zadarskog sveučilišnog odjela. Voditeljica je projekta doc. dr. sc. Sonja Novak s Katedre za njemačku književnost Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, a provodi ga u suradnji s doc. dr. sc. Katarinom Žeravicom s osječke Akademije za umjetnost i kulturu i doc. dr.

sc. Marijanom Jeleč s Odjela za germanistiku Sveučilišta u Zadru. Jedan je od ciljeva projekta i širenje istraživačke grupe pa su tako u prvoj godini provedbe projekta zaposlene dvije doktorandice u suradničkom zvanju i na radnom mjestu asistentica na Odsjeku za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Osijek – Iris Spajić i Marijana Mandić. Njihove doktorske disertacije također su planirani rezultati projekta od velike važnosti: Iris Spajić uspješno je prijavila i obranila temu doktorske disertacije pod naslovom *Kriza obitelji u engleskoj, njemačkoj i hrvatskoj drami prve četvrtine 21. stoljeća*, dok Marijana Mandić priprema prijavu teme pod naslovom *Kriza grada i gradanske svijesti u suvremenoj njemačkoj i hrvatskoj prozi*. Tijekom druge godine provedbe interdisciplinarni karakter projekta postao je još očitiji dalnjim širenjem istraživačke skupine u koju su se uključile jezikoslovka dr. sc. Ivana Šarić Šokčević, sociologinja Ljiljana Pintarić, doktorandica i kroatistica Anita Pavlović, studentica istraživačica Lea Vadas i diplomantica Mia Zeko. U narednim se godinama planira i daljnje širenje istraživačke skupine uključivanjem suradnika s osječke Akademije za umjetnost i kulturu, kao i mlađih znanstvenika iz inozemstva.

U sklopu projekta ASKiNS21 analizira se suvremena književnost engleskog, njemačkog

i hrvatskoga govornog područja s posebnim naglaskom na sustave u krizi, gdje su sustavi definirani kao mikrosociološke i makrosociološke jedinice: obitelj, lokalna zajednica, grad, država, regija, planet. U istraživanju se polazi od pretpostavke kako suvremena književnost ima dominantno subverzivan odnos prema krizi i sustavu u krizi te treba uočiti promjene u ljudskoj svijesti koja na pragu novog tisućljeća treba prihvatići promjene koje dolaze naglo i pomiču nam – i doslovno i figurativno – tlo pod nogama. Književnost je, naime, jedna od temeljnih aktivnosti koje omogućavaju ljudski razvoj; ona nas od malih nogu uči „bez učenja“; ona je refleksija našeg svijeta, prostor za ispunjavanje želja i idealiziranje, ali i lupa koja autorovim odabirom i usmjeravanjem na detalje postaje i prostor za kritiku, distanciranje, uočavanje problema, a počesto nudi i scenarije za njihovo rješavanje.

Književnost nije „samo fikcija“; ona nas može mijenjati i olakšati nam snalaženje u nepoznatim situacijama te biti „ispušni ventil“ – i za autore i za čitatelje, a blagotvornost njezina djelovanja na naše mentalno i fizičko zdravlje i znanstveno je dokazana. Stoga je važno proučiti kako se književnost 21. stoljeća hvata u koštac s različitim oblicima i fenomenima konstantne krize suvremenog društva i njegovih sastavnih dijelova te vidjeti kako nam

Istraživačka radionica u prosincu 2021. godine

književnost može objasniti i/ili olakšati situacije u kojima se nalazimo.

Istraživačke projektne aktivnosti obuhvaćaju provedbu poluvodjenih intervjua sa suvremenim autorima njemačkog, engleskog i hrvatskoga govornog područja, izradu korpusa književnih djela napisanih na navedenim trima jezicima od 2000. godine pa sve do danas te analizu odabranih reprezentativnih književnih djela, a s obzirom na to da se u istraživanju primjenjuje i računalni program za kvalitativnu analizu sadržaja, projekt se smješta u područje digitalne humanistike. Aktualnost teme i velik geografski raspon istraživanja projektu daju globalniji) značaj čineći ga međunarodno kompetitivnim, a

Terensko istraživanje, Buch Wien 2021. godine

12

komparativnim pristupom hrvatsku književnost smješta rame uz rame svjetskoj.

Tijekom prve dvije godine provedbe održani su radni sastanci, dvodnevna istraživačka radionica, provedena su terenska istraživanja u obliku intervjuja sa suvremenim autorima svih triju govornih područja koja pokriva projekt te posjeti domaćim i međunarodnim festivalima književnosti. Među intervjuiranim autorima s njemačkoga govornog područja odabrani su Peter Zimmermann, Marlene Streeruwitz, Maria Jelenko, Helene Bukowski, Nora Bossong i Lola Rndl. Intervjuirani autori s engleskoga govornog područja jesu Mike McCormack, Anne Enright, Marina Carr, Zoe Lambert, Chris Thorpe, Sarah Corbett,

Javaad Alipoor, dok su domaći autori Ivana Bodrožić, Nenad Rizvanović, Ena Katarina Haler, Tomislav Zajec i Kristian Novak. Intervjui se u audioformatu pohranjuju i potom transkribiraju te koriste u analizama. Od festivala književnosti na domaćoj i međunarodnoj književnoj sceni posjetili smo Festival svjetske književnosti 2021. i 2022. u Zagrebu, BuchWien 2021. godine i London Book Fair 2022. godine, što je omogućilo kontinuirano praćenje književnih trendova u tematskom i žanrovskom smislu. U prikupljene podatke ubraja se i korpus djela koji se kontinuirano nadopunjava i analizira (objavljeno izvješće u otvorenom pristupu <https://askins21.ffos.hr/misc/rezultat-d1-2021/>), a iz dobivenih podataka proizašao je objavljeni znanstveni rad Marijane Jeleč i Iris Spajić „Obitelj u krizi i posljedice nemogućnosti prevladavanja krize u austrijskom romanu“ u *[SIC]-u, časopisu za književnost, kulturu i književno prevodenje* (<https://www.sic-journal.org/Article/Index/676>), članak Marijane Jeleč „Krisen und Nebenkrisen in österreichischen Corona-Romanen“ objavljen u časopisu *Wortfolge. Szyk Słów* (<https://journals.us.edu.pl/index.php/wss/article/view/12796>) i prijevod eseja relevantne tematike („Koliko pakla može podnijeti raj?“ Ilije Trojanowa <https://hrcak.srce.hr/file/417737>, prevele Stephanie Jug i

Radni sastanak istraživačke skupine 2022. godine

Sonja Novak) te radovi trenutačno u postupku recenzije ili prihvaćeni za objavu poput znanstvene monografije *Dramski i kazališni krajolik njemačkoga govornog područja na početku 21. stoljeća* Sonje Novak i Katarine Žeravice. Osim toga, članice istraživačke skupine održale su brojna izlaganja na domaćim i inozemnim međunarodnim znanstvenim skupovima (*Krležini dani* u Osijeku 2022., *Strategije dokumentarizma* u Crikvenici 2022., *Europski realiteti* u Osijeku 2022., *Izazovi obrazovanja* u Osijeku te *IV International Congress on Literary*

Geographies u Španjolskoj 2022. i *Krisen(-Reflexionen) in Literatur und Sprache* u Poljskoj 2021.). U okviru projekta članice se istraživačke skupine i stručno usavršavaju u području digitalne humanistike te su tako sudjelovale na dvije međunarodne škole: *Baltic Summer School* u Estoniji 2021. godine i *BAL-ADRIA* na Sveučilištu u Zadru 2022. godine. Trećom godinom provedbe (2023.) završava istraživačka faza, odnosno faza prikupljanja podataka te počinje faza analize i testiranja hipoteze i metodologije. Projekt ima svoju mrežnu stranicu

<https://askins21.ffos.hr/>, Facebook profil <https://www.facebook.com/askins21> te se kontinuirano prezentira u Sveučilišnom glasniku, na stranicama Zaklade, u lokalnim glasilima poput Glasa Slavonije te na Tjednu znanosti FFOS-a, nastojeći tako pojačati i svoju društvenu ulogu te široj javnosti približiti rezultate, ali i sam proces istraživanja. Na prvom Tjednu znanosti FFOS-a 2021. godine sudjelovali smo poster-izložbom i predstavljanjem projekta i disertacija koje nastaju u okviru njega što je zbog zanimljivog načina predstavljanja disertacije Iris Spajić plesom snažnije popraćeno u medijima, točnije u **pri-logu Nove TV**. Na drugom Tjednu znanosti – osim uz ovu e-publikaciju – sudjelujemo i praktičnim radionicama s djecom, odnosno mladima koje provode doktorandice Iris Spajić i Marijana Mandić.

Projekt je interdisciplinarnog karaktera i usko povezuje znanost o književnost s ostalim

znanstvenim granama poput ekonomije, političkih znanosti, sociologije i dr. te omogućuje geografsko, psihosocijalno i povjesno kontekstualiziranje fenomena krize koji se iz stvarnog svijeta preljeva u književni. Uspostavom kritičkog dijaloga sa živom književnom praksom i produkcijom projekt ima potencijal identificirati neke od važnih tekstova i autora današnjice, korak je k sustavnijem pregledu suvremene književnosti na velikim svjetskim jezicima, a također je doprinos znanosti o nacionalnoj književnosti jer pažnju posvećuje suvremenim autorima na hrvatskom jeziku i njihova djela stavlja uz bok velikim svjetskim književnostima.

Sonja Novak

(Revidirana verzija teksta objavljenog na 5. stranici Sveučilišnog glasnika Glasa Slavonije u petak, 18. lipnja 2021. godine.)

Festival svjetske književnosti 2022. godine

2. Primjer Erasmus+ projekta

Projekt DECriS

Tim stručnjaka sa Sveučilišta u Osijeku, u suradnji s međunarodnim partnerima, 2020. priredio je prijavu na natječaj Erasmus+ projekata vezan uz učenje i podučavanje u vrijeme pandemije COVID-19. Projektna je prijava u veljači 2021. konačno i prihvaćena. Naziv odobrenog projekta glasi DECriS (*Digital Education for Crisis Situations: Times When There is no Alternative – Digitalno obrazovanje u kriznim situacijama: vremena kad nema alternativa*), a nositelj je projekta Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku. Voditelj je projekta izv. prof. dr. sc. Boris Bosančić uz suvodenjicu i autoricu projektne prijave umirovljenu prof. dr. sc. Tatjanu Aparac-Jelušić. Konačna odobrena vrijednost finansijske potpore iznosi 234.000 eura. Projekt je započeo 1. ožujka 2021. i trebao je trajati dvije godine, ali je zbog epidemioloških mjera trajanje projekta produženo do 30. lipnja 2023. godine. Glavni partneri Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku u projektu su Sveučilište u Barceloni, Španjolska, Sveučilište Hildesheim, Njemačka, Sveučilište za knjižnične stu-

dije i informacijske tehnologije, Bugarska te Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu (SRCE). U projekt su uključena i četiri pridružena partnera – Sveučilište u Sarajevu i Sveučilište u Mostaru, Bosna i Hercegovina, Odjel za knjižničnu i informacijsku znanost iz St. Petersburga, Rusija i Sveučilište Wellington, Novi Zeland.

Glavni cilj projekta usmjeren je na primjenu otvorenih obrazovnih sadržaja (*Open Educational Resources – OERs*) te inovativnih digitalnih tehnologija u kriznim situacijama, a posebice tijekom pandemije COVID-19 i potencijalno drugih pandemija. Posebnu pažnju posvećuje istraživanju digitalnih kompetencija nastavnika prilikom osmišljavanja novih inovativnih kurikuluma i metoda poučavanja. S druge strane, projekt DECriS usmjeren je i na poticanje međunarodne suradnje, kao i suradnje s poslovnim sektorom.

Intelektualni ishodi kojima se namjerava ostvariti temeljni cilj projekta DECriS organizirani su unutar šest skupina kroz dvije faze provedbe projekta koje su međusobno povezane. U prvoj fazi, koja je dovršena, procijenjeno je trenutačno stanje dokumen-

tacije vezane uz izradu i provođenje institucionalnih politika o odvijanju nastave tijekom pandemije COVID-19, s naglaskom na razvoj i primjenu OER-a na europskim visokim učilištima te stjecanje spoznaja o percepciji digitalnog obrazovanja općenito i s obzirom na uvjete rada u kriznim situacijama. Druga faza projekta, koja je u tijeku, usmjerena je na određivanje kritičnih čimbenika uspjeha u procjeni upotrebe OER-a proizašlih iz zajedničkog rada osam partnera s europskih sveučilišta na Erasmus+ projektu EINFOSE (<https://einfose.ffos.hr>), a samo istraživanje zamišljeno je kao studija slučaja kojom se namjerava ukazati na (ne)primjenjivost izdvojenih kritičnih čimbenika pri vrednovanju OER-a. Očekuje se da će rezultati te faze biti: a) popis kritičnih čimbenika uspjeha u procjeni strukture i sadržaja te upotrebe OER-a, b) tipološka klasifikacija kritičnih čimbenika za ocjenu kvalitete OER-a, c) izvještaj o provedenoj studiji slučaja, d) optimizacija EINFOSE OER-a (poboljšani sadržaj, potpuno prihvaćena nova didaktička metodologija, u potpunosti implementirane napredne usluge koje nudi Moodle, pojačana interaktivnost koja uključuje studente kao članove participativnih projektnih timova u cijelom procesu dizajniranja OER-a, jedan novi OER, nove aplikacije itd.) i e) okvir za provođenje

studentske prakse u vrijeme pandemije COVID-19 i sličnih zatvaranja koji će obuhvatiti internetsko naukovanje u privatnim tvrtkama i javnom sektoru.

Osim navedenih intelektualnih rezultata u okviru projekta DECriS održane su i dvije ljetne škole (na tragu uspješnih EINFOSE ljetnih škola, od kojih se treća i posljednja održala u Osijeku, 2019.) i dva tutorijala na kojima su nastavnici stekli znanje vezano uz obradu i uključivanje videosadržaja u OER, kao i uporabu novih, naprednijih aplikacija za oblikovanje, postavljanje i korištenje OER-a putem mobilnih aplikacija. Prva Europska ljetna škola informacijskih znanosti (DESS 2021) održana je od 6. do 10. rujna 2021. na Filozofskom fakultetu u Osijeku i bila je usmjerena na problematiku dizajniranja, oblikovanja i implementacije otvorenih obrazovnih sadržaja (OER) na visokoškolskim ustanovama iz područja knjižnične i informacijske znanosti tijekom pandemije COVID-19. Na ljetnoj školi sudjelovalo je dvadeset i dvoje studenata iz Španjolske, Njemačke, Bugarske, Bosne i Hercegovine te Hrvatske. Predavanja je održalo pet pozvanih inozemnih predavača: dr. sc. Juanjo Boté sa Sveučilišta u Barceloni, prof. dr. sc. Tania Todorova sa Sveučilišta u Sofiji, prof. dr. sc. Mario Hibert i prof. dr. sc. Emir Vajzović sa Sveučilišta u Sarajevu, prof.

dr. sc. Thomas Mandl sa Sveučilišta u Hildesheimu te dva domaća predavača: prof. Irena Jandrić iz SRCE-a u Zagrebu i dr. sc. Marko Vukobratović iz informatičke tvrtke COBE. Osim pozvanih predavača predavanja i/ili radionice održali su nastavnici s Odsjeka za informacijske znanosti: izv. prof. dr. sc. Boris Bosančić, izv. prof. dr. sc. Anita Papić, izv. prof. dr. sc. Boris Badurina, prof. dr. sc. Damir Hasenay, doc. dr. sc. Milijana Mićunović, doc. dr. sc. Kristina Feldvari, doc. dr. sc. Tomislav Jakopec i asistentica Ines Horvat obrađujući u njima razvoj i dostignuća u području informacijskih znanosti, istraživačku metodologiju u informacijskim znanostima, principe informacijskog pretraživanja, vrednovanje informacijskih usluga te zaštitu i čuvanje analognih i digitalnih materijala. Od 21. do 25. kolovoza 2022. održana je i druga Europska ljetna škola informacijskih znanosti na Sveučilištu Hildesheim u Njemačkoj. Na ljetnoj školi održana je nastava iz pet kolegija iz područja informacijskih znanosti na engleskom jeziku: *Advances in Information Science, Research Methodology in Information Science, Principles of Information Seeking and Retrieval, Evaluation of Information Services i Curation of Analogical and Digital Material*. Ljetnu školu pohađalo je dvadeset studenata iz Španjolske, Bosne i Hercegovine i Hrvatske te pet studenata iz Bugarske koji su nastavu slušali na daljinu. U sklopu ljetne škole organiziran je posjet knjižnici Herzog August Bibliothek u Wolfenbüttelu.

Predstavljanje konačnih rezultata projekta planira se na završnoj međunarodnoj DECRIS konferenciji koja će se održati 22. i 23. svibnja 2023. na Filozofskom fakultetu u Osijeku.

Mrežna stranica projekta nalazi se na adresi <http://decris.ffos.hr/>.

Boris Bosančić

Tatjana Aparac-Jelušić

(Revidirana verzija teksta objavljenog na 5. stranici
Sveučilišnog glasnika Glasa Slavonije u petak,
23. srpnja 2021. godine.)

DECriS

Suradnici na projektu

Hildesheim Summer School 2022. godine

3. Projekti financirani iz Fonda za znanstveni rad Filozofskog fakulteta u Osijeku

Izgradnja demenciji prijateljskih narodnih knjižnica: teorijske i praktične pretpostavke

20

Projekt *Izgradnja demenciji prijateljskih narodnih knjižnica: teorijske i praktične pretpostavke* pokušava odgovoriti na jedan od značajnijih izazova našeg društva, a to je podizanje kvalitete života osoba s Alzheimerovom bolešću njihovim društvenim uključivanjem, sudjelovanjem u kulturnim i knjižničnim aktivnostima prilagođenima njihovim potrebama i interesima te senzibilizacijom i edukacijom javnosti.

Voditeljica je projekta prof. dr. sc. Sanjica Faletar s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, a među projektним su partnerima znanstvenici s osječkog sveučilišta (Kornelija Petr Balog i Zoran Vela-gić s Filozofskog fakulteta te Silva Butković Soldo s Medicinskog fakulteta) i iz Kliničkog bolničkog centra Osijek (Mirjana Vladetić), sveučilišna profesorica Sanda Erdelez iz SAD-a, stručnjaci iz knjižnica i knjižničarskih udruga (Tihonija Zovko uime Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema te Dubravka

Pađen Farkaš iz Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek) te predstavnici lokalnih i nacionalnih civilnih udruga (Silvija Dološić iz osječke udruge Memoria i Mira Dajčić iz Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest). Za trogodišnje projektno razdoblje (2021. – 2024.) Filozofski je fakultet Osijek projektu dodijelio ukupno 60.000,00 kuna.

Alzheimerova bolest (AB) najčešći je oblik demencije, a Svjetska zdravstvena organizacija tu je bolest zbog njezinih pandemijskih razmjera te socijalnih, zdravstvenih i financijskih utjecaja na društvo proglašila svjetskim zdravstvenim prioritetom. Danas u svijetu živi oko 50 milijuna ljudi s Alzheimerovom bolesću i drugim demencijama, a procjenjuje se da će ih 2050. biti barem tri puta više. Iako u Hrvatskoj još uvijek ne postoji register obojelih, smatra se da je u zemlji između 85.000 i 100.000 građana s tom dijagnozom. S obzirom na demografski trend starenja stanov-

ništva u Hrvatskoj može se očekivati znatan porast oboljelih jer incidencija bolesti raste s dobi. Iako se bolest kod svake osobe razvija na drugačiji način, oboljeli u posljednjoj fazi bolesti gube svoje kognitivne, fizičke i emocijonalne sposobnosti te im je potrebna 24-satna njega. O oboljelima se najčešće brinu

bliski članovi obitelji, tzv. neformalni njegova-telji, na čiju kvalitetu života ta bolest također značajno utječe.

Iako još uvijek ne postoji lijek za ovu bolest, u razvijenim se zemljama svijeta strateški planira briga o osobama s demencijom, pruža im se odgovarajuća zdravstvena skrb

i podrška u zajednici, a oboljeli se smatraju ravnopravnim članovima društva koji imaju pravo na kvalitetan život. Kod nas se pak osobe s ovom bolešću susreću s brojnim problemima kao što su zakašnjela dijagnoza, nedostupnost liječenja antidementivima, nepostojanje koordiniranog sustava potpore oboljelima i članovima obitelji, otežan pristup socijalnim naknadama i uslugama, nedostatak smještajnih kapaciteta i odgovarajuće palijativne skrbi, nemogućnost aktivnog sudjelovanja u životu zajednice kroz primjerice pristup sadržajima za kvalitetno provođenje slobodnog vremena te diskriminacija i društvena stigmatizacija.

Ovaj se projekt nastavlja na dvogodišnji interdisciplinarni projekt *Informacijske potrebe*

osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti i članova njihovih obitelji, koji je financiralo osječko Sveučilište, a koji je pokazao da u gradu Osijeku ne postoji odgovarajući sustav podrške (zdravstveni, socijalni, informacijski) za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti i članove njihovih obitelji. Svrha je aktualnog projekta istražiti teorijske i praktične pretpostavke za izgradnju demenciji prijateljskih narodnih knjižnica kao kulturnih ustanova u kojima se osobe s Alzheimerovom bolesti osjećaju poštovano, dobrodošlo i uključeno. U okviru projekta provode se znanstvenoistraživačke i stručne aktivnosti koje su usmjerene na edukiranje i senzibilizaciju javnosti i knjižničara o Alzheimerovoj bolesti, uključivanje starijih osoba i osoba u ranim fazama Alzheimerove bolesti u društveni život zajednice te prilagodbu knjižničnih usluga njihovim potrebama i interesima. Projekt se temelji na spoznajama najnovijih istraživanja koja pokazuju da kognitivna terapija, koja uključuje intelektualne aktivnosti poput samostalnog ili zajedničkog čitanja te čitanja naglas, može pridonijeti ublažavanju i usporavanju simptoma bolesti. Budući da projekt teži učinkovitom procesu prijenosa znanja uključivanjem svih zainteresiranih dionika te primjenom dobivenih znanstvenih spoznaja pri rješavanju prepoznatih društvenih izazova, u projektne su aktivnosti

pored znanstvenika uključeni i studenti Odjeka za informacijske znanosti te lokalni kulturni sektor i zainteresirane civilne udruge.

Polazeći od činjenice da je Alzheimerova bolest zdravstveni i društveni problem koji ima značajne ekonomski posljedice na sastavno hrvatsko društvo, očekuje se da će projekt pridonijeti razumijevanju ove složene problematike na teorijskoj i praktičnoj razini te istovremeno potaknuti donositelje odluka

na strateško promišljanje i planiranje mogućih rješenja na lokalnoj razini kako bi se našim sugrađanima koji pripadaju ovoj ranjivoj skupini omogućio dostojanstven i kvalitetan život.

Sanjica Faletar

(Revidirana verzija teksta objavljenog na 5. stranici
Sveučilišnog glasnika Glasa Slavonije u petak,
26. studenoga 2021. godine.)

Filozofija na razmeđu srednjoeuropske i mediteranske tradicije

Voditelj projekta: doc. dr. sc. Pavao Žitko

Trogodišnji institucionalni projekt Filozofskog fakulteta u Osijeku pod nazivom *Filozofija na razmeđu srednjoeuropske i mediteranske tradicije*. Osnajivanje interkulturnog dijaloga u izgradnji inkluzivnog europskog identiteta usmjeren je jačanju akademskih poveznica afirmiranih europskih sveučilišta u svrhu izgradnje čvrstih teoretskih pretpostavki uključivog i etički utemeljenog europskog identiteta.

24

Dijalog između različitih matrica europskog svjetonazora u ovom se projektu analizira preko primjera povjesno dokumentirane, no gotovo u potpunosti neistražene korespondencije talijanske filozofske škole kritičkog ontologizma i srednjoeuropske filozofije egzistencije koje su se međusobno uvjetovale te posredno i neposredno komentirale, vršeći utjecaj jedna na drugu i time reflektirajući heterogenost i supstancialnu jedinstvenost europskog kulturnog i prostornog identiteta.

U tom povijesnom križanju različitih međusobnih utjecaja naši su se prostori determinirali kao aktivni sudionik i kritički promatrač takvih procesa što se danas iznimno koristi

*Fondazione Siro Moretti - Costanzi
Università degli Studi di Perugia*

snim ukazuje u vidu neutralnosti po pitanju opće usmjerenih nastojanja da se dode do što većeg stupnja društvene tolerancije i uključivosti.

U opisu projekta na službenim stranicama Fakulteta istaknuto je da su kulturološki obzori naših prostora značajno apsorbirali elemente različitih filozofskih tradicija, dajući istima time i svoj vlastiti doprinos što otvara

brojne mogućnosti za još jasnijim pozicioniranjem na međunarodnoj humanističkoj sceni. Prepoznatljivost studijskog programa filozofije Filozofskog fakulteta u Osijeku ovim projektom dodatno dolazi do izražaja s obzirom na to da je ono što ga čini jedinstve-

nim na širem području akademske zajednice upravo ontološka i egzistencijalna analitika.

Projekt se provodi u suradnji sa Zakladom Siro Moretti-Costanzi, sastavnicom talijanskog Sveučilišta u Perugiji koja je partner Filozofskog fakulteta u Osijeku već dugi niz godi-

na preko niza aktivnosti kao što su stipendije za međunarodne poslijediplomske studije, publikacije znanstvenih radova i organiziranje internacionalnih simpozija na teme od zajedničkog interesa.

Navedeni projekt korespondira s nizom strateških pravaca za razvoj znanstvene djelatnosti Fakulteta preko jačanja međunarodnih akademskih poveznica sa Sveučilištem u Perugiji. Do sada ostvareni koraci po tom su pitanju petogodišnji znanstveni projekt na relaciji Osijek – Perugia (2014. – 2019.) i zbornik radova na temu *Existence and the One* (Pešić i Žitko (ur.), Buenos Aires, 394 str., 2019.) ostvaren u znanstvenoj suradnji s velikim brojem stranih sveučilišta (Heidelberg, Trier, Rim, Milano, Pescara, Krakow, Tokio) te publiciran u Argentini u svrhu što veće internacionalizacije projekta.

Kriterij kontinuiranog unapređivanja kvalitete znanstvenog i stručnog rada Odsjeka za filozofiju odražava se preko kontinuiteta istraživanja na temama koje su prisutne u izvedbenom planu i programu studija Filozofije i koje determiniraju njegovu specifičnost u akademskoj ponudi studijskih programa na

nacionalnoj i široj obrazovnoj sceni. Kontinentalnoj tradiciji filozofije egzistencije i južnoeuropskoj tradiciji ontologizama posvećen je znatan dio postojećeg, ali i za sljedeću akademsku godinu projiciranoga studijskog programa, a znanstveno-istraživački profili nastavnika involviranih u projekt u potpunosti reflektiraju kompetencije ovoga područja filozofske analitike.

Tematskim profiliranjem u području filozofije i humanistike ovim se projektom naš Fakultet jasno pozicionira na međunarodnoj razini gdje se ovom temom, dakle filozofijskom analizom različitih spekulativnih matrica europskog svjetonazora, izravno ulazi u aktualnu i širu interdisciplinarnu debatu o izgradnji europskog identiteta. Potpisivanjem međunarodnih ugovora o suradnji na više razina te nadogradnjom postojećih omogućava se veća mobilnost studenata i nastavnika, gostujućih predavanja i zajedničkih znanstvenih publikacija.

Pavao Žitko

(Tekst je objavljen na 4. stranici Sveučilišnog glasnika Glasa Slavonije u petak, 25. veljače 2022. godine.)

Društva i bolesti: odgovori na zdravstvene krize u modernoj i suvremenoj povijesti

Društva i bolesti: odgovori na zdravstvene krize u modernoj i suvremenoj povijesti naziv je jednogodišnjeg znanstvenoistraživačkog projekta koji će iznosom od 20.000 kuna finansirati Filozofski fakultet u Osijeku. Voditelj je projekta dr. sc. Luka Pejić s Odsjeka za povijest, a uz njega se u projektnom timu nalazi još osam kolegica i kolega: izv. prof. dr. sc. Sladjana Josipović Batorek, doc. dr. sc. Dino Krupić, Sergej Filipović, mag., Domagoj Kostanjevac, mag., Damir Sekulić, mag., Davorin Ćuti, prof., Veljko Maksić, mag. i Maja Vonić, mag. Projekt će biti realiziran u razdoblju od rujna 2022. do rujna 2023. godine.

Predmet istraživanja projekta predstavlja utjecaj zdravstvenih kriza (kuga, španjolska gripa, COVID-19 i dr.) u Hrvatskoj i svijetu na društvene odnose i pojavu novih politika. Suradnici na projektu u nekoliko faza namjeravaju obrazložiti utjecaje pandemija te određenih bolesti na redefiniranje društvenih odnosa i oblikovanje političkih odgovora na krizne situacije. Drugim riječima, projekt nema namjeru problematizirati epidemiološke uzroke pojedinih zdravstvenih kriza, već u prvi plan postavlja analizu višestrukih reak-

cija na navedene okolnosti. Dakle, suradnici će analizirati utjecaje odabranih kriza na oblikovanje novih politika i nastojanja vlasti da što učinkovitije suzbiju aktualne zdravstvene probleme. Također, bit će razmotreni i različiti oblici otpora usmjerenih prema spomenutim novim politikama i očiglednim društvenim promjenama. U konačnici, suradnike će zanimati jesu li razmotrene pojave, zabilježene na području Hrvatske, bile bliske fenomenima prisutnima u ostalim zemljama. U okviru projekta bit će analiziran raznolik korpus dostupne građe – od sačuvanih novinskih

Slika 1. Američka policija tijekom španjolske gripe, prosinac 1918.

VELIKE BOGINJE U JUGOSLAVIJI

**DO 31.
OŽUJKA: OBOLJELIH - 140
UMRLIH - 20**

Večernji list

*Subota
REVIA
nedjelja*

ZAGREB,
1. i 2. IV. 1972.

God. XVI
Br. 3905

PREPORUKA REPUBLIČKOG ŠTABA HRVATSKE:

STO MANJE JAVNIH SKUPOVA

**Velike boginje su stare
kao čovjekova porijest**

**»BIC
BOŽJI«
JUČER I
DANAS Str. 42.**

**JUGOSLAVENI PREKO GRANICE SAMO
SA ŽUTIM KARTONOM**

STR. 3.

Tito primio Grečka

BRIONI, 1. travnja (Tonjug) — Predsjednik Republike i vrhovni komandant oružanih snaga SFRJ moral Jugoslaviju Josip Broz Tito primio je učer prete podne na Brionima ministra obrane morske SSSR-a Andreja Antonovića Grečkog i zadržao se s njim u pričekajućem razgovoru. Prijemu je pratićevo dočarao sekretar za narodnu obranu general armije Nikola Ljubić. Na prijemu je bio i sovjetski ambasador u SFRJ V. I. Stjepakov.

LOŽ-ULJE OD DANAS SKUPLJE ZA 0.23d

Str. 7.

Kako je izvršen put
na Sveobitelju

**Kraj
puči-
stičke
vlasti**

STR. 2.

**Zagrebački privrednici
ne žele nagrade?**

Str. 10.

**PUCAO U SUSJEDA IZ
VODOVODNE CIJEVI**

STR. 43

27. sjednica CK SK Hrvatske

**OSTVARENJE SREDNJOROČNOG PLANA
- POLITIČKI ZADATAK KOMUNISTA**

ZAGREB, 1. travnja — Prevalazanje opštinskih pravaca brzog revolucionarnog ekonomskog i političkog razvoja u RH izazivaće u svrdu i neizvjesnost časopis u načelu s dugotrajno utvrđenim stvarima i realnim mogućnostima, politički je zadatak svih komunista. To je istaknuto u pozivu na 27. sjednicu CK SK Hrvatske, kojeg je predvodio predsjednik MILEK A. PEŠEŠIĆ.

Centraški komitet je uvećao uključenje u političkoj radnici komunista i osnivanje

srednjoročnog plana i stabilizacijskog programa, između ostalog komisija CK SKH i brojne komiteta i odbora, te učesnika na lokalnoj razini. Učesnici: SLAVIĆU ĐARIĆ, NIKOLU MILJANIĆA I VOJINU JELIĆA.

Ciljeni CK SKH želi da uvaži odluke RADE BULATA i dr ANDRIJE DUČA na glasovo u Centralnom komitetu.

Strošak: F. CAJZEK
(Opštirije na 2. stranici)

PRVOMAJSKA KARAVANA

★ ZA UVALU SCOTT 29. IV — 2. V
autobusom 345 dinara
uz vlastiti prijevoz 245 dinara

★ KIJEV — MOSKVA
9 dana -- 1390 dinara 29. IV — 2. V
Rezervacije i ažuriranje do 10. IV u poslovnicama

arto

... Cesarčeva 6 (iza Gradske kavane)
telefon 38-281
od 9 do 13 i od 17 do 19 sati.
Zatvaranje program i za Poreč!

i arhivskih izvora do suvremene sekundarne literature. Cjelokupno će se istraživanje sastojati od tri komponente: pripremne (utvrđivanje konkretnih predmeta istraživanja, koordinacija rada projektnog tima), istraživačke (posjeti arhivskim, knjižničnim i muzejskim ustanovama, prikupljanje i analiza sekundarne literature, pisanje radova) i demonstracijsko-evaluacijske (predstavljanje rezultata ostvarenih istraživanja na javnim predavanjima i znanstvenim konferencijama, popratnim publikacijama i na mrežnim stranicama).

Općenito govoreći, historiografsko proučavanje utjecaja zdravstvenih kriza na društveno-političke odnose rezultiralo je nizom radova, uglavnom stranih stručnjaka za premodernu te modernu i suvremenu povijest. Usmjereno

Slika 2. Naslovica Večernjeg lista iz vremena epidemije velikih boginja u Jugoslaviji

povjesničara na potonje teme donekle je potvrđena i izjavom koju u knjizi *Bolest i povijest* potpisuju Frederick F. Cartwright i Michael Biddiss: „Tvrditi da je bolest bila temeljni uzrok svih velikih povijesnih promjena doista je besmisleno, no potrebno je istražiti trenutke u kojima je utjecaj bolesti možda zaista bio ključan.“ Dakle sociohistorijsko bavljenje navedenim temama odavno je afirmirana istraživačka domena, a potonje je manifestirano i određenim znanstvenim pothvatima nedavno ostvarenim na području jugoistočne Europe. Kao važan orijentir u tom pogledu može poslužiti zbornik *Svakodnevica i društveni odgovori na epidemiju krize 1914-2020*, objavljen u Beogradu 2022. godine. Spomenuta publikacija odabranoj temi pristupa na interdisciplinarni način oslanjajući se na doprinosove povjesničara, ali i sociologa, antropologa, psihologa itd. Iako će perspektiva projekta *Društva i bolesti* biti dominantno historiografska, na tragu navedenog primjera bit će uvaženi i filozofski, psihološki i lingvistički doprinosi analizi teme.

Tijekom projektnog razdoblja bit će organizirane četiri tribine i javna predavanja uz popratne rasprave o pojedinim vidovima projektne teme. Očekuje se i organiziranje dvodnevnog znanstvenog skupa te izrada i objavljivanje interdisciplinarnoga recenzira-

Slika 3. Dr. sc. Luka Pejić, voditelj projekta

nog zbornika radova u nakladi Filozofskog fakulteta u Osijeku s oko deset članaka. Ista će publikacija nakon objavlјivanja biti javno dostupna u elektroničkom obliku. Kao jedan od trajnih rezultata projekta planira se izrada mrežne stranice koja će poslužiti kao svojevrsni repozitorij odabranih znanstvenih članaka

i druge digitalizirane građe (arhivski dokumenti, novinski članci i dr.). Takva će stranica ubuduće služiti kao poveznica među znanstvenicima sa sociohistorijskim afinitetima, umrežavajući ih preko platforme uspostavljene na Filozofskom fakultetu. Na istoj će se stranici nalaziti i baza podataka s podrobnim bibliografskim podacima i istraživačima projektne teme u Hrvatskoj i svijetu.

Bavljenjem pojavama važnima za današnje društvo određeno pandemijskim okolnostima uslijed širenja virusa COVID-19 suradnici na projektu nastojat će potvrditi važnost društveno-humanističkih znanosti za zajed-

nici te pružiti doprinos razumijevanju složenih posljedica zdravstvenih kriza. Kolektiv oblikovan zahvaljujući projektu osječkog Filozofskog fakulteta pokušat će dodatno afirmirati navedenu instituciju kao znanstveno-obrazovnu ustanovu koja se pravovremenno priključila suvremenim akademskim kretanjima na međunarodnoj razini obrađujući probleme koji posljednje dvije i pol godine uvelike određuju svakodnevnicu golemog broja ljudi.

Luka Pejić

(Tekst je objavljen na 4. stranici Sveučilišnog glasnika Glasa Slavonije u petak, 30. rujna 2022. godine.)

Govor Erit tibi gloria (1424) Ivana Stojkovića: miljokaz hrvatske filozofske tradicije i prvi pokušaj uspostave učilišta u Dubrovniku

Voditelj projekta:

dr. sc. Demian Papo, poslijedoktorand

Suradnica na projektu:

dr. sc. Dora Ivanišević, poslijedoktorandica

Razdoblje trajanja provedbe projekta:

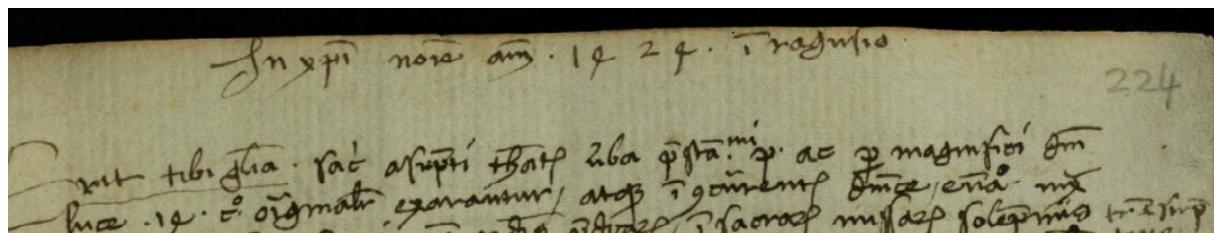
12 mjeseci

Mrežna stranica:

<https://etg.ffos.hr/>

Brojni istraživači u proteklo su stoljeće i pol ukazivali na nedostatnu istraženost hrvatske filozofske baštine i zacrtavali istraživačke zadatke budućim naraštajima. Ti su se zadaci uvelike oslanjali na one koje je još 19. listopada 1881. godine postavio filozof, književnik, političar i kulturni djelatnik Franjo Marković u

svojem znamenitom nastupnom rektorskom govoru naslovljenom *Filosofiske struke pisci hrvatskoga roda s onkraj Velebita u stoljećih XV. do XVIII.*: 1) izraditi popis hrvatskih filozofa, 2) ukazati na njihovu pripadnost hrvatskom filozofskom korpusu, 3) pronaći njihova djela, 4) ustanoviti naslove tih djela, 5) izraditi popis djelā hrvatskih filozofa, 6) prevesti djela hrvatskih filozofa na hrvatski jezik, 7) osnovati filozofsku knjižnicu. Iako su načinjeni veliki pomaci u istraživanju hrvatske filozofske baštine, zadaci s Markovićeva popisa danas su tek djelomično ostvareni. Značajan doprinos njihovu ostvarivanju ponudio je, primjerice, istraživač hrvatske filozofske baštine Ivica Martinović svojom monografijom *Žanrovi hrvatske filozofske baštine od 15. do 18. stoljeća* iz 2011. godine.

Lice prvog lista rukopisa govora *Erit tibi gloria*

dr. sc. Demian Papo

dr. sc. Dora Ivanišević

Korpusu nedovoljno istraženih hrvatskih filozofskih pisaca još uvijek pripada Dubrovčanin Ivan Stojković (oko 1390./1395. – 1443.), kojeg je Martinović odredio najplodnijim hrvatskim piscem 15. stoljeća. Teolog, zagovornik crkvenog ujedinjenja, utjecajan govornik i biblijski hermeneutičar prevladavajuće su

odredbe koje se vežu uz Stojkovićev lik i djelo. Međutim, Martinović je naznačio filozofski sadržaj u njegovu glavnom teološkom djelu *Tractatus de ecclesia* (*Rasprava o Crkvi*) nastalom u razdoblju između 1438. i 1440. godine te u njegovim dvama govorima: *Erit tibi gloria* (*Bit će Ti na čast*) iz 1424. godine i *Oratio*

de communione sub utraque specie (*Govor o pričesti pod obje prilike*) iz 1433. godine. Štoviš, za ta dva govora zabilježio je da su „miljokazi hrvatske filozofske tradicije“, a za govor *Erit tibi gloria* dodao i to da je označio „početak hrvatske renesanse“.

Latinski autograf Stojkovićeva govora *Erit tibi gloria* nalazi se u baselskoj Universitätsbibliothek pod signaturom A VI 35 (Slika 1.) i danas raspolažemo prijevodom tek jednog njegova ulomka na hrvatski jezik koji je načinio akademik Franjo Šanjek. Taj je govor dosad iz filozofske perspektive detaljnije istraživan samo u diplomskom radu *Ivan Stojković: prvi hrvatski renesansni filozof* koji je napisao i 2014. godine obranio Demian Papo. Iz tog rada doznajemo kolikoču i sadržaj Stojkovićevih pozivanja na neke od njegovih antičkih grčkih i rimskih te srednjovjekovnih filozofskih uzora, dakle doznajemo Stojkovićeva nagnuća po pitanju filozofske lektire.

Iz činjenice da je taj Stojkovićev govor prvi pokušaj uspostave učilišta u Dubrovniku, zatim iz činjenice da taj govor još uvijek postoji samo u latinskom rukopisu te iz činjenice da je riječ o govoru koji je prožet filozofskim sadržajem, proizlaze ciljevi projekta *Govor Erit tibi gloria (1424) Ivana Stojkovića: miljokaz hrvatske filozofske tradicije i prvi pokušaj us-*

postave učilišta u Dubrovniku: 1) izraditi prvi cijeloviti prijepis autografa govora *Erit tibi gloria* znamenitoga hrvatskog ranorenesansnog mislioca Ivana Stojkovića, 2) izraditi prvi cijeloviti prijevod toga govora na hrvatski jezik, 3) prirediti suvremeno izdanje govora, 4) izraditi filološko-knjževnu i povjesno-filozofsku studiju o Stojkovićevu govoru i okolnostima njegova nastanka i recepcije, 5) popuniti dio praznine koja vlada u spoznajama o Stojkoviću kao filozofu. Na ostvarivanju navedenih ciljeva radit će istraživački dvojac s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku: voditelj projekta dr. sc. Demian Papo (Odsjek za filozofiju) (Slika 2.) i suradnica na projektu dr. sc. Dora Ivanišević (Odsjek za povijest) (Slika 3.). Zajedničkim će naporima ponuditi osuvremenjeno izdanje, prijevod te kontekstualnu analizu sadržaja znamenita Stojkovićeva govora, čime će nesumnjivo doprinijeti izučavanju povijesti hrvatskog kulturnog, filozofskog, književnog i obrazovnog nasljeđa, a time i izvršavanju istraživačkih zadataka koje nam je namro Marković.

Demian Papo

(Tekst je objavljen na 5. stranici Sveučilišnog glasnika Glas Slavonije u petak, 30. rujna 2022. godine.)

4. Iskustvo nastavnice u provedenim nacionalnim i međunarodnim projektima

„Projektni rad vodi povećanju odgovornosti i učinkovitosti svakog suradnika na projektu.“

1. Na kojim ste projektima sudjelovali?

Kao suradnik sudjelovala sam na projektu *Integracijski procesi većine i manjine u etnički mješovitim zajednicama: Uloga međuetničkog kontakta, percipirane prijetnje i socijalnih normi (IntegraNorm)* voditeljice prof. dr. sc. Dinke Čorkalo Biruški (Filozofski fakultet u Zagrebu) koji je finansirala Hrvatska zaklade za znanost (2015. – 2019.).

Nadalje, bila sam suradnica na bilateralnom projektu *Helping Kids! Promoting Positive Intergroug Relations and Peacebuildingin Divided Societies* voditeljice dr. sc. Laure Taylor (Queen's University Belfast), koji je finansiralo The Society of Research in Child Development (2018. – 2019.).

Posljednje iskustvo imala sam u okviru međunarodnog projekta *The Generation Peace: Children, Conflict and Competing Identities in*

Europe (2019. – 2021.) voditeljice dr. sc. Laure Taylor (Queen's University Belfast), u kojem su sudjelovale istraživačice iz Republike Hrvatske, Sjeverne Irske, Sjeverne Makedonije i s Kosova.

2. Koje prednosti projektnog rada možete istaknuti u usporedbi s klasičnim znanstveno-istraživačkim radom?

U odnosu na klasičan znanstveno-istraživački rad, koji se često percipira kao individualna aktivnost znanstvenika usmjerena na usko područje vlastita interesa, prednost projektnog rada njegova je utemeljenost (najčešće) na timskom radu većeg broja istraživača okupiranih određenim istraživačkim područjem. S obzirom na različiti (akademski) kontekst iz kojeg dolaze (i u koji su uronjeni) pripadnici projektno-istraživačkog tima, sudjelovanje u projektu daje mogućnost sagledavanja šire slike problema koji se istražuje. Nadalje, kao

posljedica timске kohezije, ali i nužnosti poštovanja vremenskih okvira određenih projektnim planom, povećava se odgovornost i učinkovitost svakog suradnika na projektu.

3. Koje su Vam postojeće vještine najviše koristile u savladavanju izazova projektnog rada?

Rad na projektu izrazito je dinamičan proces koji u različitim fazama donosi različite izazove. Čini mi se kako je u cijelom tom procesu važna visoka razina spremnosti za rješavanje različitih problema (vrlo često birokratske prirode), kao i prilagodljivost na potrebne promjene tijekom trajanja projekta.

4. Koje ste dodatne kompetencije stekli projektnim radom?

Kroz vođenje projekta uvidjela sam kako je jako važno, osim o vremenskoj dimenziji provođenja projektnih zadataka, voditi računa i o finansijskoj komponenti projekta. Tako da je jedna od dodatnih kompetencija vezanih uz vođenje projekta definitivno vezana uz finansijsku „pismenost“, koju sam tijekom školovanja i dodatnih edukacija zanemarila.

5. Koji savjet možete poručiti mладим znanstvenicima koji prijavljuju projektne ideje na kompetitivne natječaje?

doc. dr. sc. Jasmina Tomašić Humer

Pri prijavi projektnih ideja najvažnije je, osim odabira i osmišljavanja konkretnog, kvalitetnog istraživačkog problema, odabrati pouzdane, fleksibilne suradnike sa sličnom radnom etikom.

